

Obyvatelstvo českých zemí v 1. polovině 20. století

Alice Veřková

SOCIÁLNĚ PROSTOROVÁ DIFERENCIACE ČESKÝCH ZEMÍ
V HISTORICKÉ PERSPEKTIVĚ

4. 6. 2015

Struktura prezentace

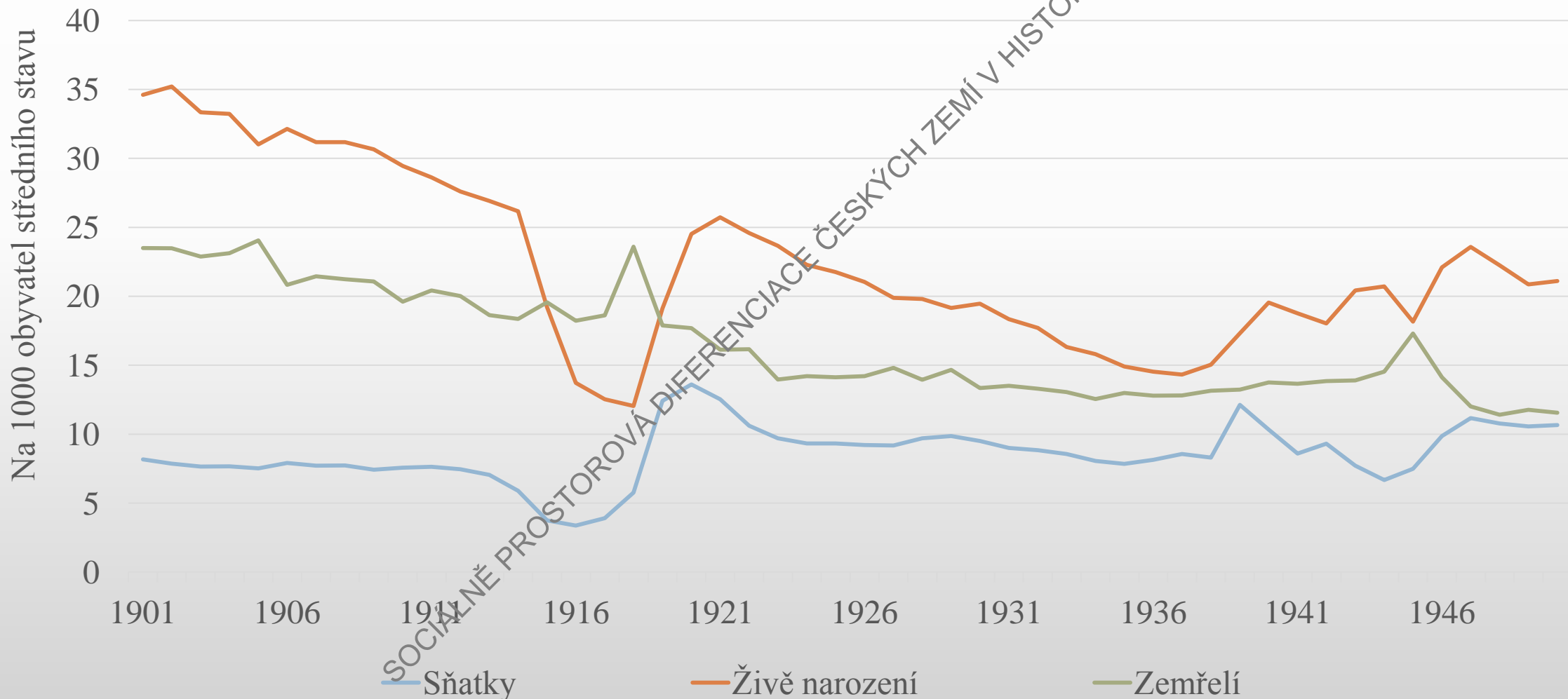
- Vývoj počtu obyvatel
- Přirozená měna obyvatelstva (porodnost, úmrtnost)
- Proměny věkové struktury
- Hustota zalidnění
- Kojenecká úmrtnost

Vývoj počtu obyvatel v 1. polovině 20. století

Rok	Počet obyvatel (v mil.)
1901	9,405
1913	10,221
1919	9,921
1937	10,888
1940	11,160
1947	8,765
1950	8,925
2015	10,538

SOCIÁLNĚ PROSTOROVÁ DIFERENCIACE ČESKÝCH ZEMÍ V HISTORICKÉ PERSPEKTIVĚ

Přirozená měna obyvatelstva na území České republiky 1901-1950

Následky I. světové války

Odhad válečných ztrát: 300 tisíc mužů

- Epidemie španělské chřipky:

V roce 1918 zemřelo celkem 236 tisíc osob

(v letech 1923-39 umíralo cca 140-155 tisíc osob ročně)

- Odhaduje se, že kvůli válce nepřišlo na svět 550 tisíc dětí
- Následkem války došlo k vychýlení poměru mezi pohlavími:

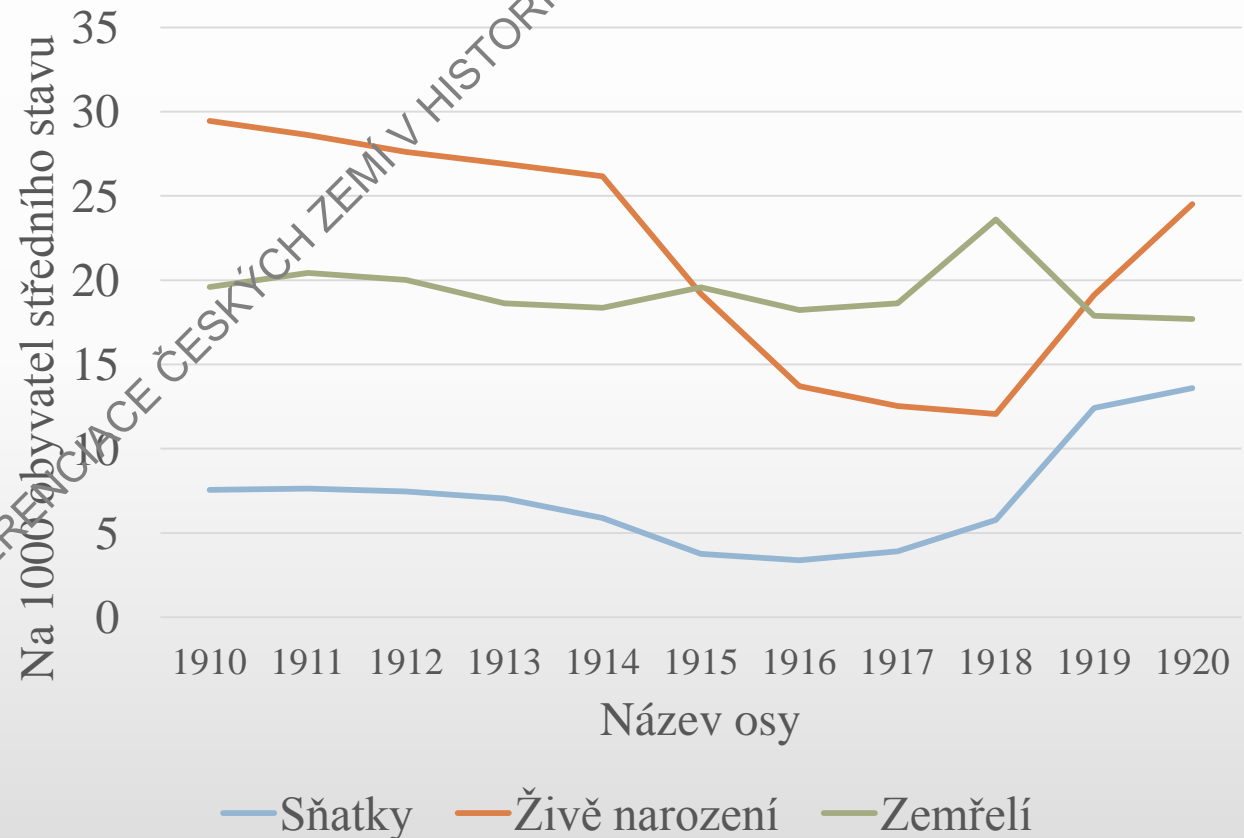
V roce 1930 připadlo

mezi 20-29 letými na 1000 žen 1004 mužů,

mezi 50-59 letými na 1000 žen 848 mužů

- Po válce snížena způsobilost pro vstup do manželství na 21 let, přibývá mladších nevěst

Přirozená měna obyvatelstva na území České republiky v letech 1910-1920

Charakteristika demografického vývoje v letech 1932-1947

Negativní dopad hospodářské krize ve 30. letech:

- Odklady porodů vedly často k úplné rezignaci na narození dětí třetího a vyššího pořadí
- Začíná se projevovat rozvodovost, která je ale omezená (týká se cca 5 % manželství)

II. světová válka neměla tak negativní dopady na demografickou strukturu jako I. světová válka

- Liší se chování obyvatel české a německé národnosti

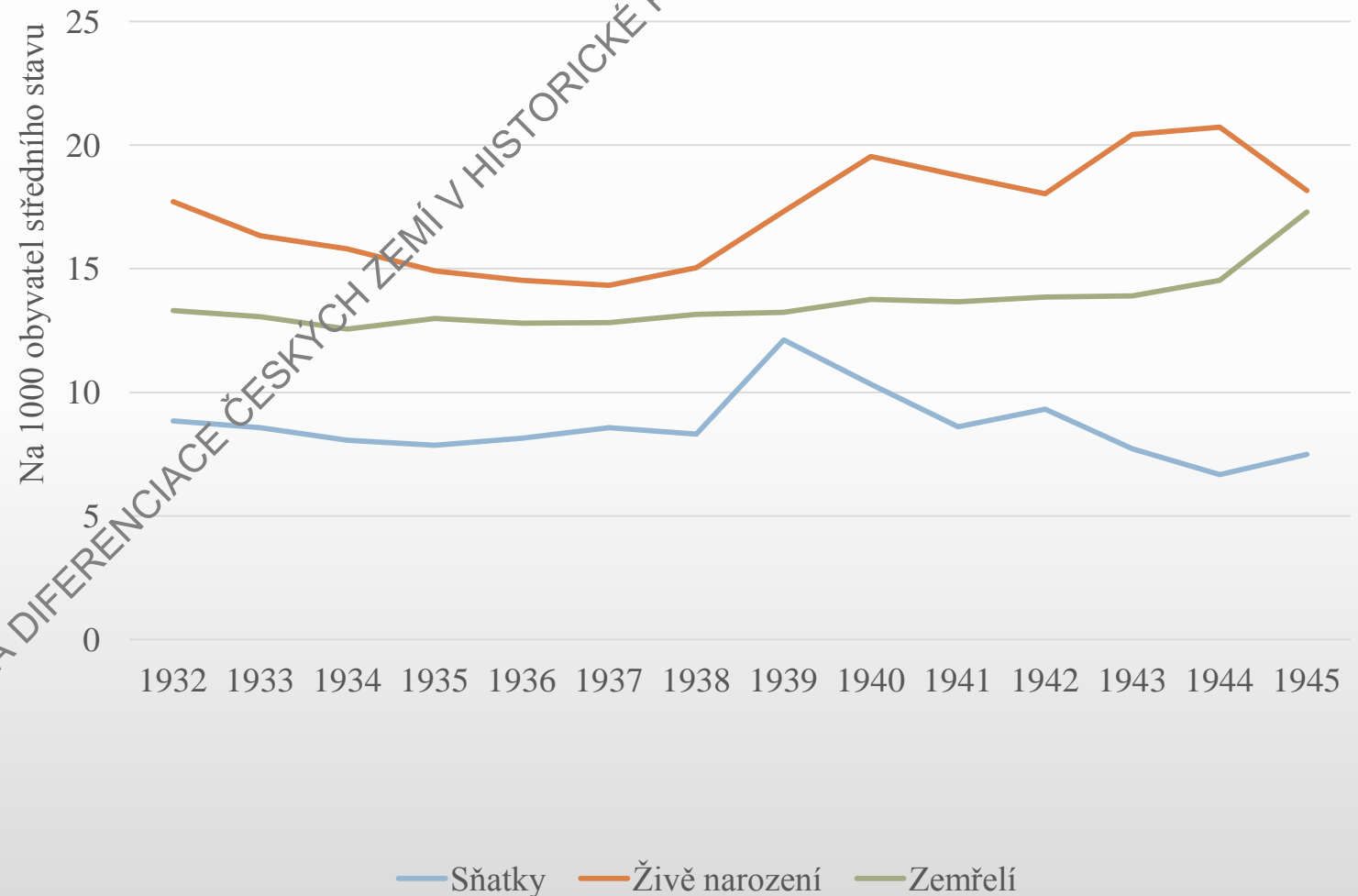
Němečtí muži odcházejí na frontu, klesá sňatečnost i porodnost

U českého obyvatelstva dochází od r. 1939 k vzestupu sňatečnosti (ochrana před totálním nasazením) a následně i zvýšení porodnosti

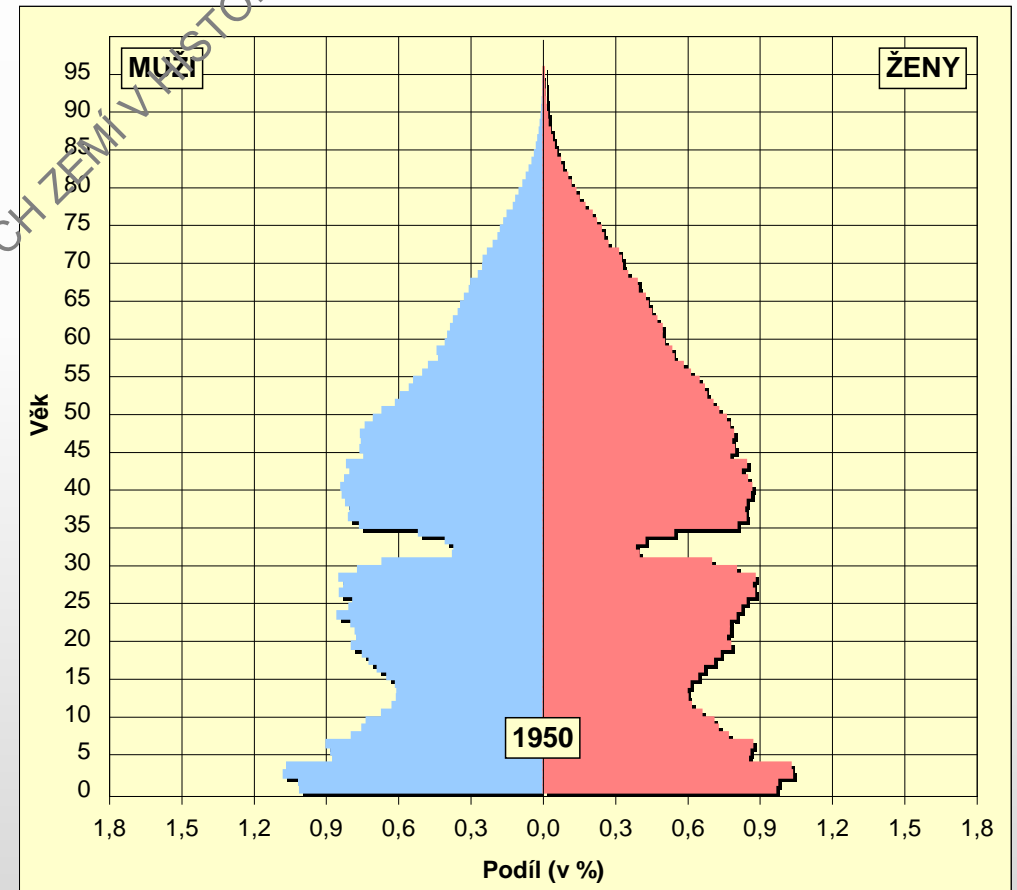
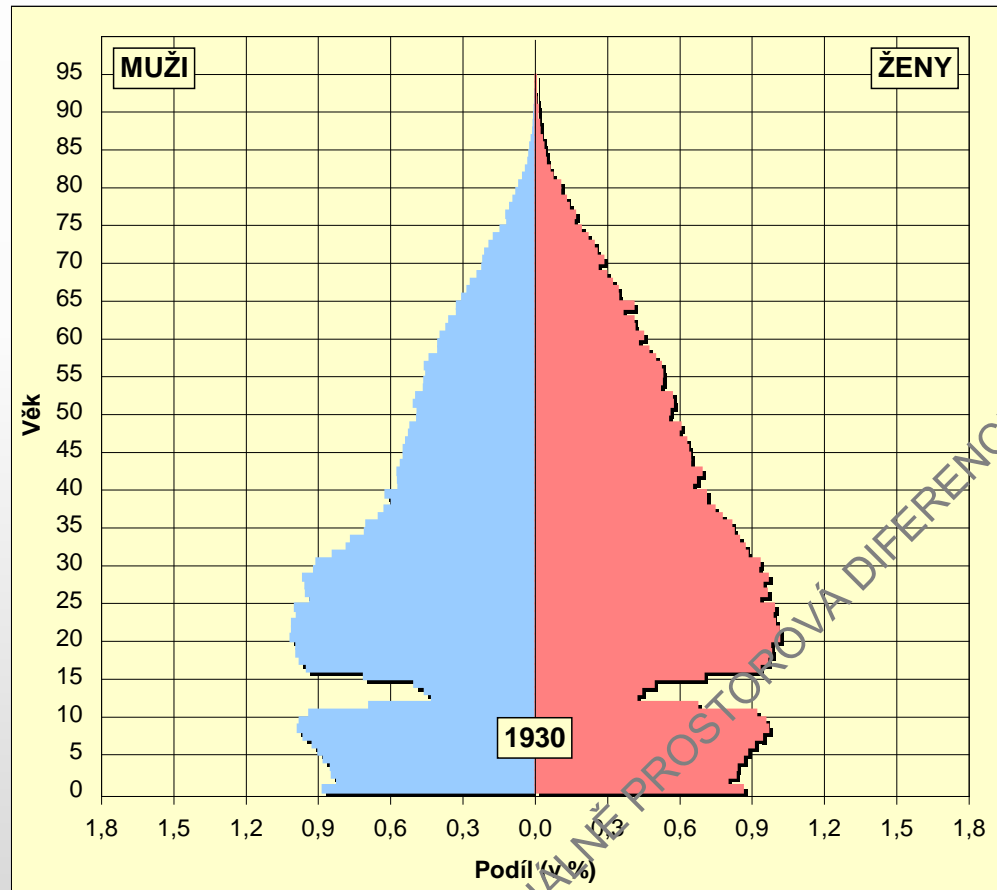
- Po II. světové válce se dále snižuje hranice způsobilosti ke vstupu do manželství na 18 let

1947 bylo uzavřeno maximum sňatků (98 tisíc)

Přirozená měna obyvatelstva na území České republiky
V letech 1932-1947

Věková struktura obyvatel na území České republiky v roce 1930 a 1950

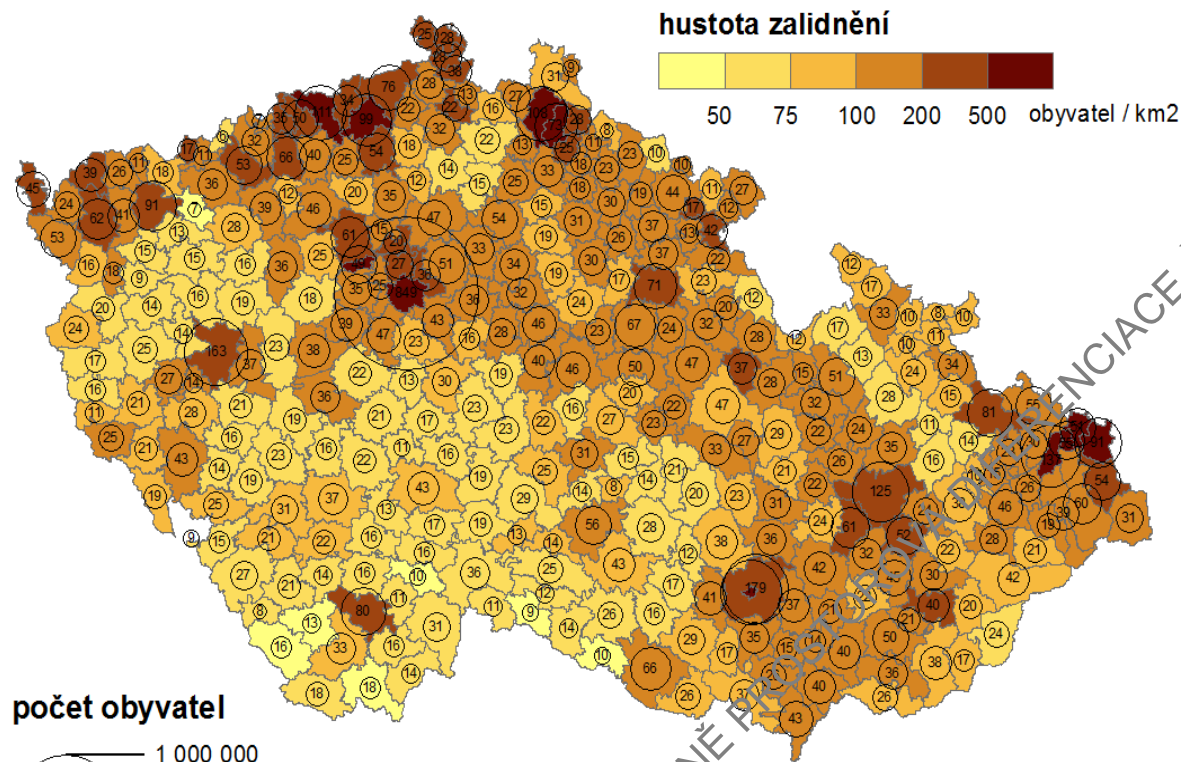

SOCIÁLNĚ PROSTOROVÁ DIFERENCIACE ČESKÝCH ZEMÍ V HISTORICKÉ PERSPEKTIVĚ

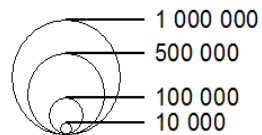
Hustota zalidnění v letech 1930 a 1950

(autorka map P. Netrdová)

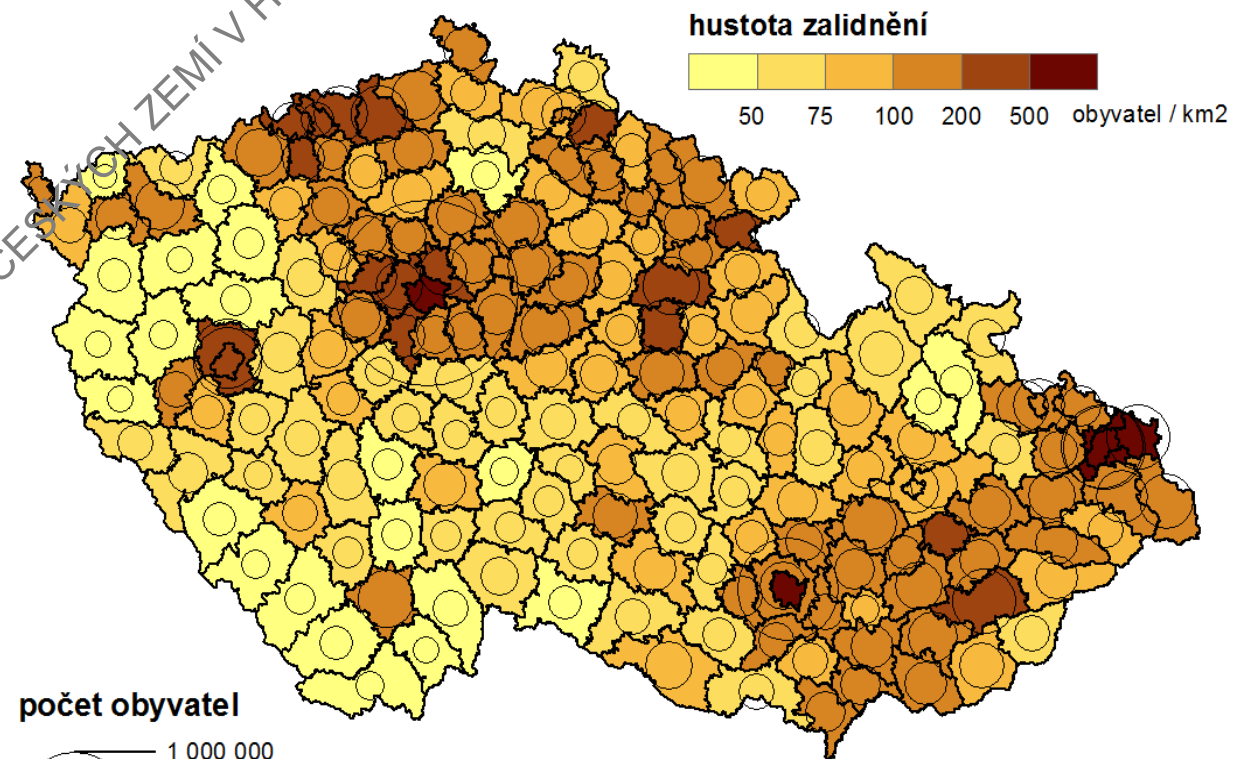
1930

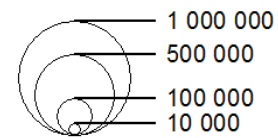
počet obyvatel

1950

počet obyvatel

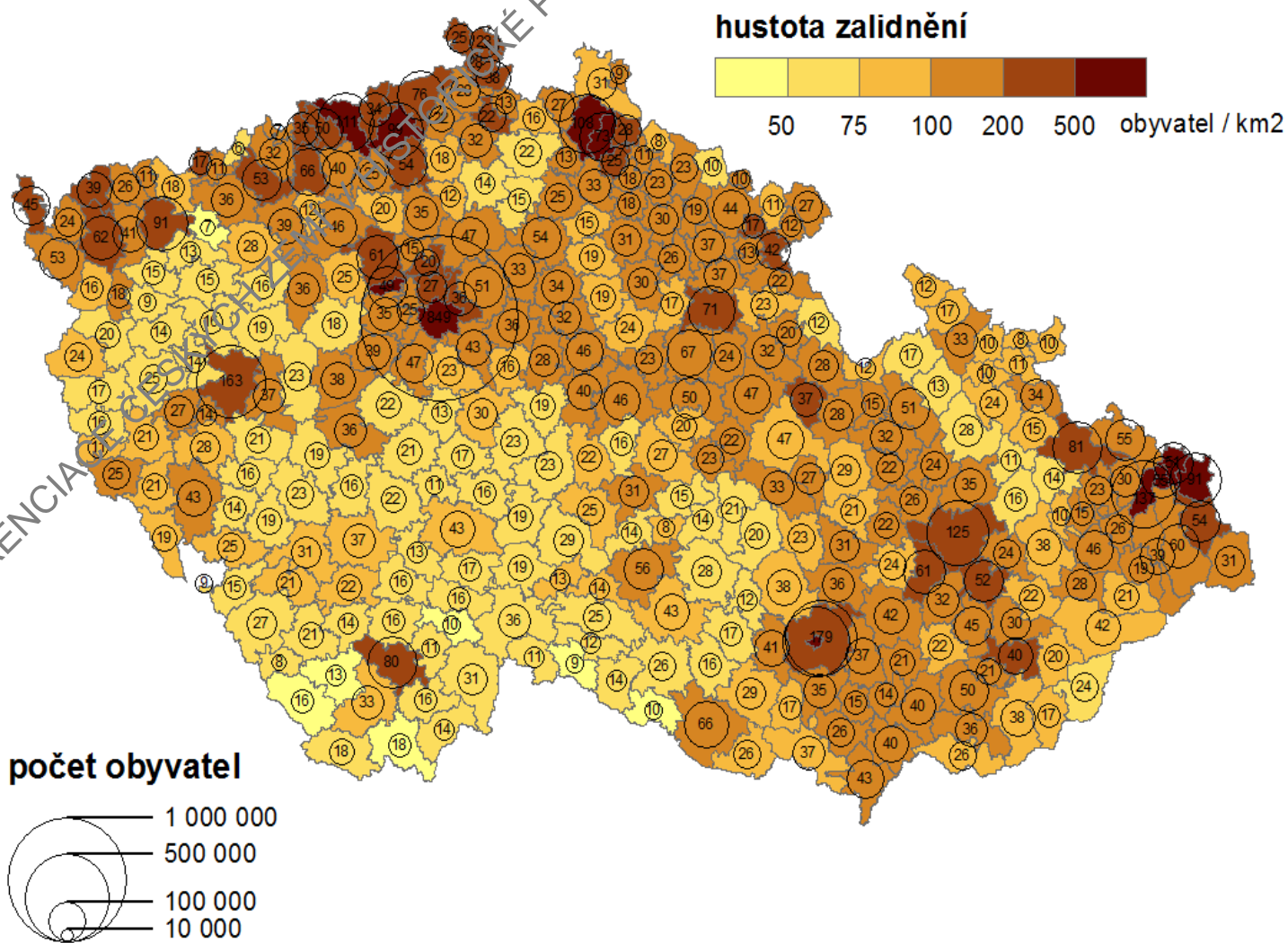
SOCIÁLNĚ HISTORICKÉ PERSPEKTIVY

ČESKÉ REPUBLICE ČESKÝCH ZEMÍ V HISTORICKÉ PERSPEKTIVĚ

Hustota zalidnění v roce 1930

Okresy s nejvyšší a nejnižší hustotou zalidnění:
(počet osob na km²)

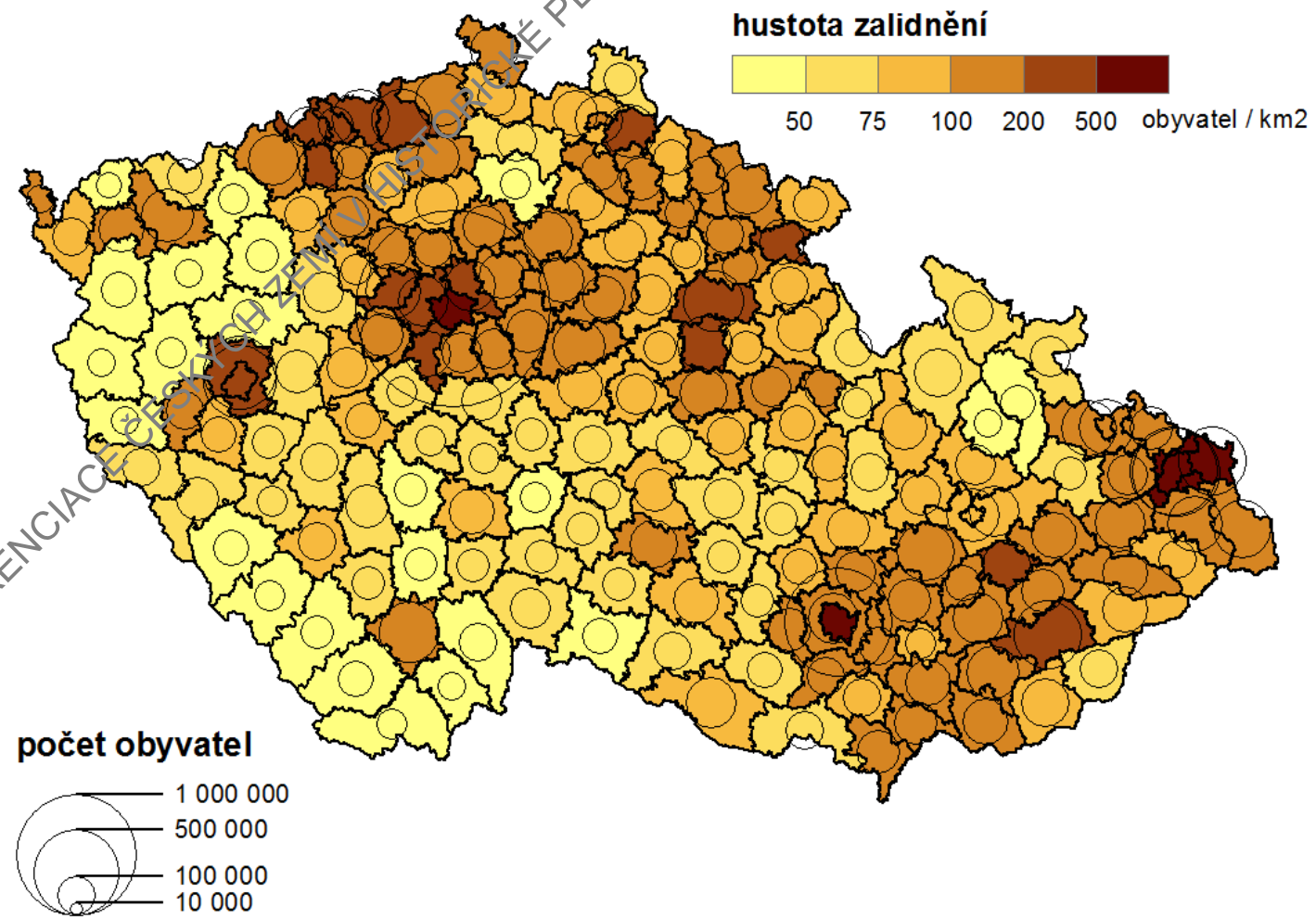
1. Brno - město	8039	1. Hartmanice	28
2. Hl.m. Praha	4932	2. Horní Planá	42
3. Slezská Ostrava	1392	3. Chvalšiny	44
4. Mor. Ostrava	1378	4. Lomnice n. Luž.	48
5. Kladno	1059	5. Slavonice	48
6. Jablonec n. N.	647	6. Vranov	48
7. Teplice – Šanov	564	7. Doupov	49
8. Fryštát	557	8. Kaplice	50
9. Liberec	554	9. Manětín	51
10. Bohumín	549	10. Bezdrůžice	51
11. Ústí n. Labem	511	11. Dubá	52

Hustota zalidnění v roce 1950

Okresy s nejvyšší a nejnižší hustotou zalidnění:
(počet osob na km²)

1. Hl. m. Praha	5426	1. Kaplice	25
2. Brno - město	2042	2. Toužim	25
3. Ostrava	876	3. Tachov	26
4. Karviná	526	4. Prachatice	31
5. Kladno	371	5. Vimperk	31
6. Teplice	347	6. Horšovský Týn	33
7. Plzeň	310	7. Stříbro	34
8. Jablonec n. N	284	8. Mariánské Lázně	36
9. Most	284	9. Český Krumlov	37
10. Praha - sever	280	10. Plasy	38
11. Ústí n. Labem	258	11. Podbořany	41

1930

- Okresy s nejvyšší a nejnižší hustotou zalidnění:
(počet osob na km²)

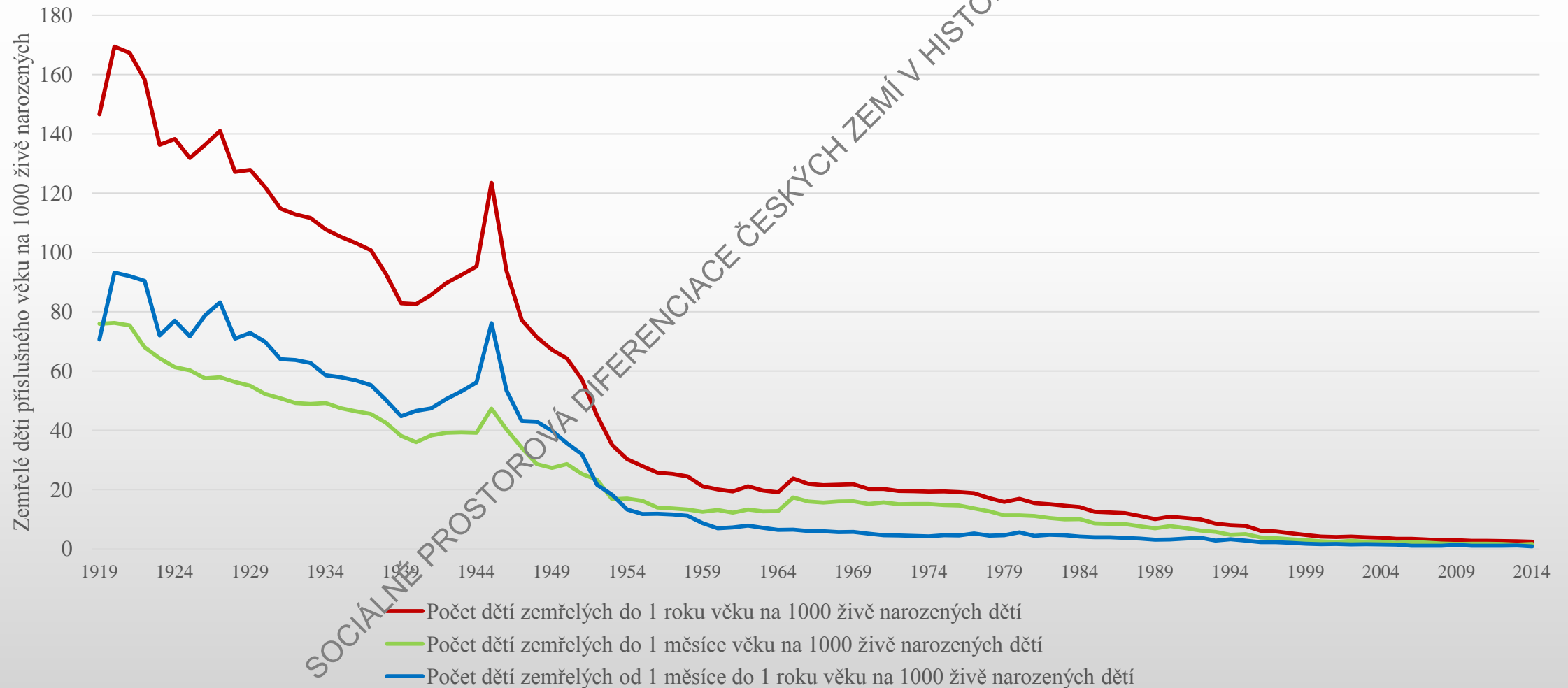
1. Brno - město	8039	1. Hartmanice	28
2. Hl.m. Praha	4932	2. Horní Planá	42
3. Slezská Ostrava	1392	3. Chvalšiny	44
4. Mor. Ostrava	1378	4. Lomnice n. Luž.	48
5. Kladno	1059	5. Slavonice	48
6. Jablonec n. N.	647	6. Vranov	48
7. Teplice – Šanov	564	7. Doupov	49
8. Fryštát	557	8. Kaplice	50
9. Liberec	554	9. Manětín	51
10. Bohumín	549	10. Bezručice	51
11. Ústí n. Labem	511	11. Dubá	52

1950

- Okresy s nejvyšší a nejnižší hustotou zalidnění:
(počet osob na km²)

1. Hl. m. Praha	5426	1. Kaplice	25
2. Brno - město	2042	2. Toužim	25
3. Ostrava	876	3. Tachov	26
4. Karviná	526	4. Prachatice	31
5. Kladno	371	5. Vimperk	31
6. Teplice	347	6. Horšovský Týn	33
7. Plzeň	310	7. Stříbro	34
8. Jablonec n. N	284	8. Mariánské Lázně	36
9. Most	284	9. Český Krumlov	37
10. Praha - sever	280	10. Plasy	38
11. Ústí n. Labem	258	11. Podbořany	41

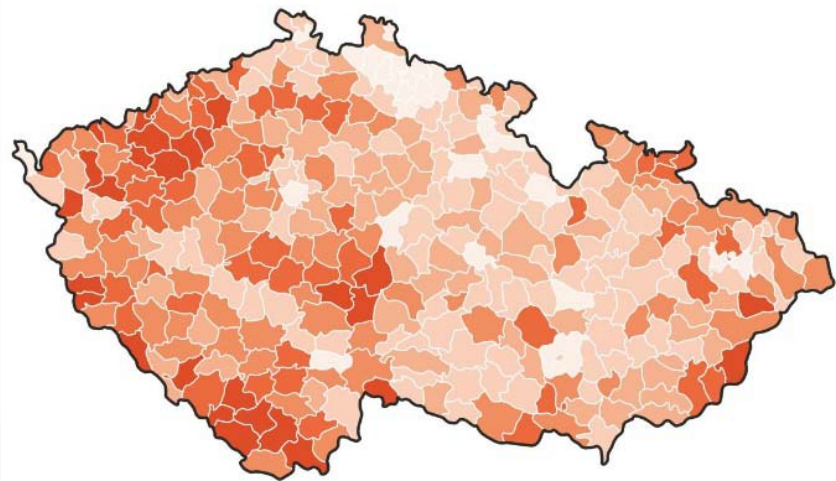
Kojenecká úmrtnost na území České republiky v letech 1919-2014

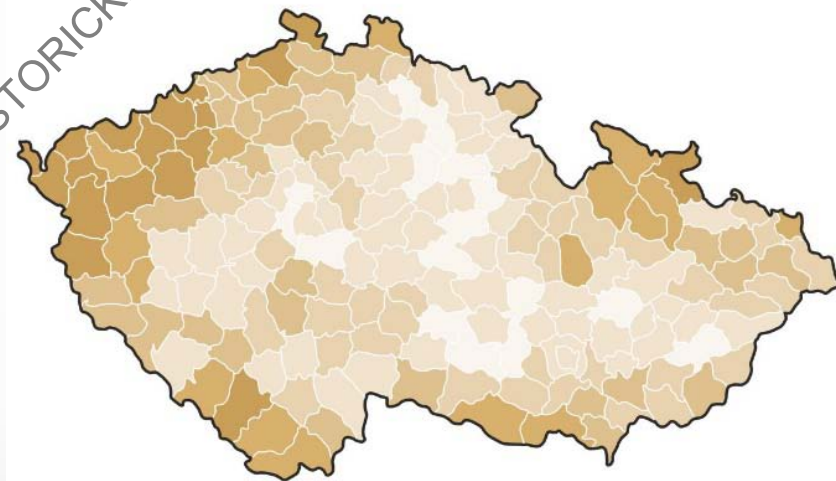
Kojenecká úmrtnost 1928-2011

(autoři map: L. Kážmer, B. Ptáček)

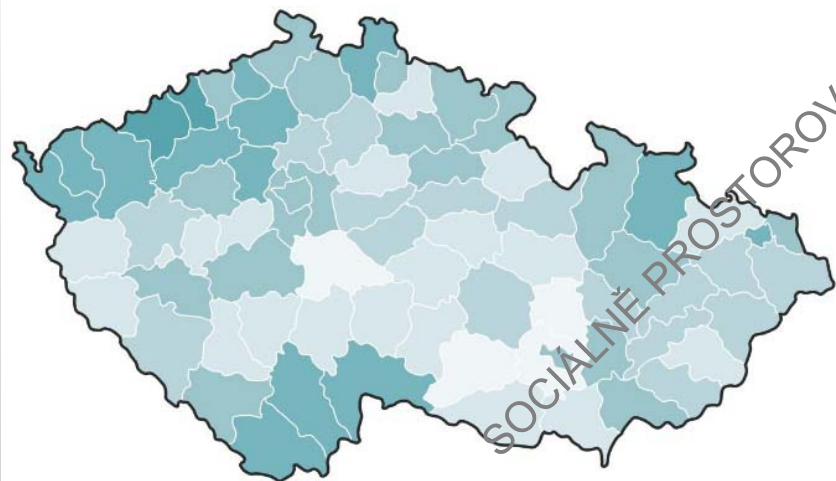
1928-1932

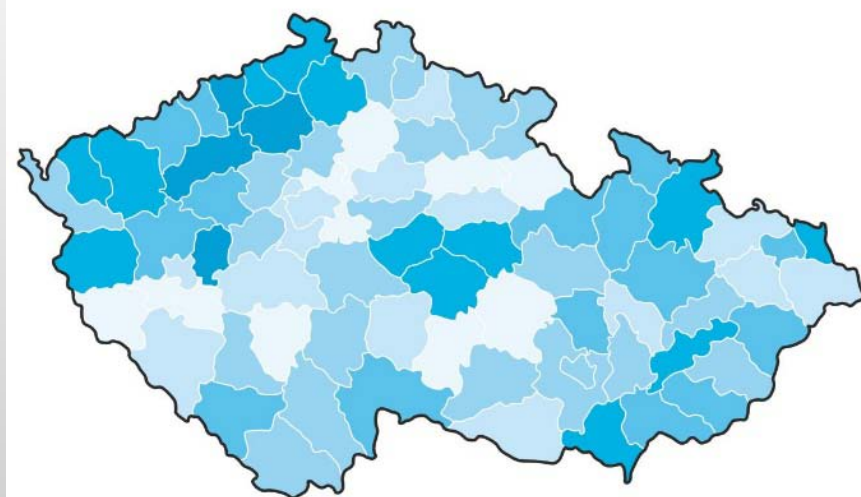
1949-1953

1968-1972

2007-2011

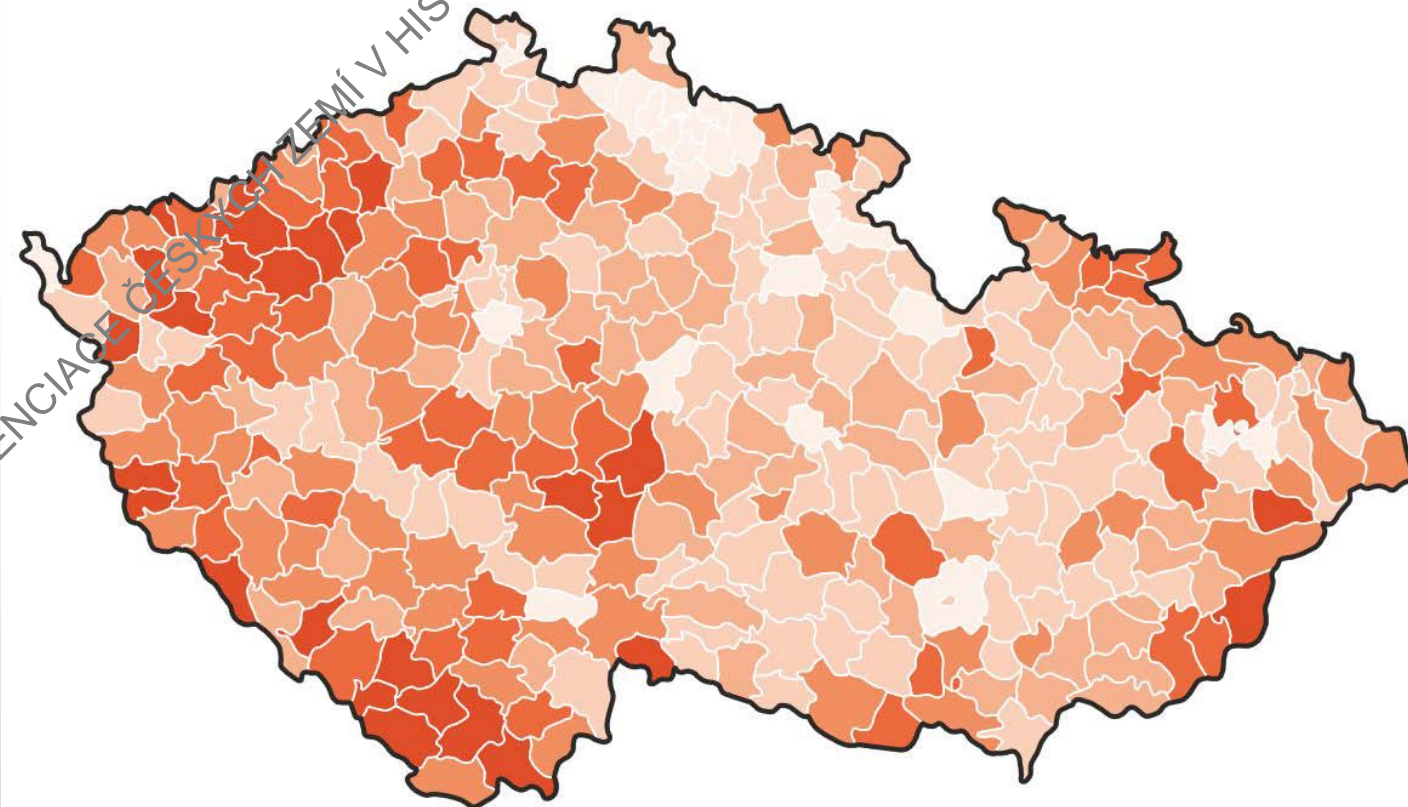

SOCIÁLNĚ PROSTOROVÁ DIFERENCIACE ČESKÝCH ZEMÍ V HISTORICKÉ PERSPEKTIVĚ

Okresy s nejvyšší a nejnižší kojeneckou úmrtností v letech 1928-1932 (v promile)

1. Kaplice	195	1. Rokytnice n. J.	69
2. Volary	186	2. Jablonec n. N.	70
3. Kralovice Dolní	183	3. Železný Brod	75
4. Hostouň	181	4. Chrastava	75
5. Podbořany	180	5. Semily	77
6. Hora sv. Šebast,	172	6. Aš	79
7. Žatec	172	7. Česká Skalice	81
8. Klobouky Valaš.	170	8. Tanvald	81
9. Planá Horní	166	9. Vrchlabí	83
10. Český Krumlov	165	10. Jilemnice	86
		17. Hl. m. Praha	90
		23. Liberec	92
		64. Brno – město	105

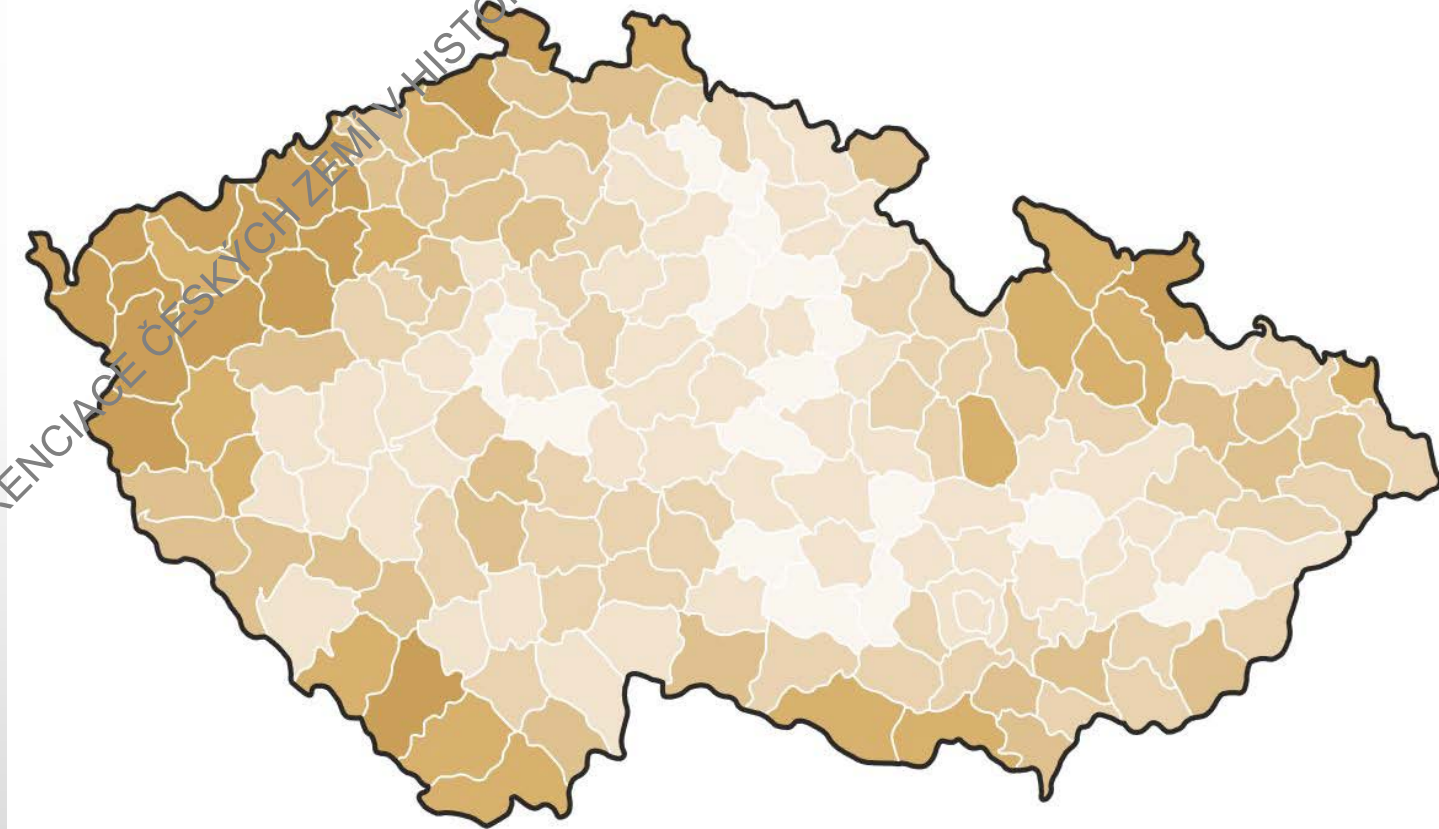
1928-1932

Okresy s nejvyšší a nejnižší kojeneckou úmrtností v letech 1949-1953 (v promile)

1. Toužim	101	1. Hradec Králové	25
2. Most	99	2. Třebíč	30
3. Tachov	95	3. Nový Bydžov	31
4. Jáchymov	95	4. Semily	31
5. Kadaň	91	5. Hořice	34
6. Cheb	91	6. Praha – jih	35
7. Litvínov	88	7. Praha	36
8. Chomutov	88	8. Holice	36
9. Aš	88	9. Velká Bíteš	37
10. Prachatice	85	10. Jihlava	38

1949-1953

SOCIÁLNĚ PROSTOROVÁ DIFFERENCIACE ČESKÝCH ZEMÍ V HISTORICKÉ PERSPEKTIVĚ

Děkuji Vám za pozornost!

SOCIÁLNĚ PROSTOROVÁ DIFERENCIACE ČESKÝCH ZEMÍ V HISTORICKÉ PERSPEKTIVĚ